МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

з дисципліни

«Система організацій соціальних служб»

(для бакалаврів)

Київ - 2016

Підготовлено доцентом кафедри публічного адміністрування *В.В. Утвенком*

Затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи (протокол №1 від 29.08. 2016 р.)

Схвалено Вченою Радою Українсько-Азербайджанського інституту соціальних наук і самоврядування Г.А. Алієва (протокол №1 від 31.08. 2016 р.)

Утвенко В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Система організацій соціальних служб» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2016. – 51 с.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Система організацій соціальних служб» містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи з дисципліни «Система організацій соціальних служб», а також список літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і займатися науковою роботою. Самостійна робота є основним засобом опанування навчального процесу студентами у вільний від занять час.

Метою самостійної роботи є сприяння якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни «Система організацій соціальних служб», ознайомлення їх з основними поняттями дисципліни, поглиблене вивчення теоретичних засад та практичних механізмів розвитку соціальних служб в різних сферах соціального забезпечення та соціальної підтримки населення. Також методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Система організацій соціальних служб» становить приблизно 60% часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Система організацій соціальних служб» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації та контролю самостійної роботи. Подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

Проблема роботи з населенням, яке звернулося по допомогу вирішується створенням соціальних служб. Саме ці служби спроможні надати

висококваліфіковану і екстрену допомогу в складних життєвих ситуаціях. Більшість фахівців, які працюють в соціальних службах розуміють труднощі сучасного життя, кризи в особистісному та професійному розвитку, підміну духовних цінностей матеріально-практичними. Враховуючи актуальність проблеми та необхідність ознайомлення студентів із основними організаційними принципами роботи в соціальних службах, розроблено курс «Система організацій соціальних служб».

Після вивчення курсу студенти повинні з**нати:**

– організаційні засади діяльності соціальних служб;

– методи та форми профілактично-корекційної, лікувально-оздоровчої та реабілітаційної роботи із різними категоріями населення в умовах спеціалізованих служб;

Вміти:

- використовувати набуті теоретичні знання у практичній роботі соціальних служб;
- розуміти проблеми різних груп клієнтів, які зумовили їх звернутися по допомогу в соціальні служби;
- визначати способи інтеграції досвіду вітчизняних соціальних служб щодо особливих груп клієнтів та оцінювати ефективність його впровадження.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Система організацій соціальних служб» спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ предмету, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

«СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЙ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ»

Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль І. Теоретичні основи організації соціальних служб
1.Соціальні служби як організаційна форма соціальної роботи
2. Особливості кадрового менеджменту соціальних служб
Змістовий модуль ІІ. Організаційні аспекти соціальних служб
3. Соціальні служби підтримки сім'ї
4.Спеціалізовані служби соціального супроводу неповнолітніх та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі та повернулися з них
5. Організація діяльності державної служби зайнятості
6. Соціальні служби по роботі з молодіжним середовищем
7. Спеціалізовані служби соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями
8.Кризові центри соціально-психологічної допомоги певним категоріям населення
9. Спеціалізовані соціальні служби для ін’єкційних споживачів наркотиків
Разом годин: 120

Зміст

самостійної роботи з

дисципліни

«СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЙ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ»

Змістовий модуль І. Теоретичні основи організації соціальних служб

Тема 1. Соціальні служби як організаційна форма соціальної роботи

1. Сутність поняття «соціальні служби».
2. Багатофункціональність діяльності соціальних служб в соціальній сфері.
3. Структура соціальних служб.
4. Мережа соціальних послуг спеціалізованих соціальних формувань за місцем навчання, проживання, праці дітей, молоді, їх сімей.
5. Напрями діяльності та основні характеристики соціальних служб: цільове призначення, сфери існування, специфіка контингенту клієнтів соціальних служб.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке соціальні служби?
2. Назвіть основні види соціальних служб.
3. Розкрийте структуру соціальних служб.
4. Охарактеризуйте розвиток мережі спеціалізованих служб в соціальній сфері.
5. Коли вперше виникли соціальні служби в Україні?
6. Виділіть основні етапи становлення соціальних служб в Україні.
7. Вкажіть основні напрями діяльності соціальних служб в Україні.
8. Проаналізуйте заходи органів місцевого самоврядування щодо розвитку соціальних служб в Україні.
9. Охарактеризуйте цільове призначення соціальних служб.
10. В яких сферах діють соціальні служби?
11. Яким чином здійснюється правове регулювання діяльності соціальних служб?
12. Соціальні служби за кордоном: організаційні принципи, напрями та методи роботи.
13. Вкажіть мету діяльності та основні напрямки роботи спеціалізованої служби.
14. Яким чином здійснюється забезпечення мобільної технології у взаємодії з іншими спеціалізованими соціальними службами?
15. Назвіть основні види соціальної допомоги або послуг.

Теми рефератів:

1. Організаційно-технологічна основа створення соціальних служб.
2. Етапи формування соціальних служб.

3. Нормативно-правові документи, що сприяли становленню та формуванню системи соціальних служб.

4. Основні види соціальних служб.

5. Стандарти та критерії оцінки соціальної роботи.

6. Оцінка можливостей спеціалізованих служб, які працюють за певним напрямом (на основі власного досвіду).

7. Структура соціальних служб в Україні.

Тестові завдання:

І. Соціальні служби — це:

а) підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та господарювання, а також громадяни, що надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги;

б) служби соціальної підтримки громадян, які надають різноманітні послуги населенню, яке їх потребує;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

ІІ. Соціальна сфера - це:

а) заклади соціального забезпечення та соціальної підтримки населення;

б) сукупність галузей і видів діяльності, підприємств, фірм, закладів та установ, які мають забезпечити задоволення потреб людей у матеріальних благах, послугах, відтворенні роду, створити умови для співіснування і співпраці людей у суспільстві згідно з відпрацьованими законами і правилами з метою створення мегаполісів, розвитку масових комунікацій, зміцнення держави;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

ІІІ. Соціальна підтримка - це:

а) система суспільно-економічних заходів, спрямованих на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків (хвороба, інвалідність, старість, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві та ін.);

б) відносини щодо перерозподілу національного доходу з метою забезпечення встановлених соціальних стандартів життя для кожної людини в умовах дії соціальних ризиків;

в) це система заходів з матеріального забезпечення за рахунок державного та місцевого бюджетів та інших джерел фінансування громадян, які не набули з різних причин юридичного права на пенсії та інші види допомоги, але потребують соціальної допомоги і не можуть самостійно вийти із скрутного становища;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

IV. Стримуючим чинником у розвитку недержавних соціальних служб є:

а) недостатня розвиненість громадянського суспільства;

б) сприйняття таких організацій населенням як посередника від імені держави;

в) недосконале правове регулювання діяльності недержавних організацій;

г) несформованість механізмів соціального замовлення;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

V. В Україні на роботу з людьми похилого віку зорієнтовані такі державні заклади:

а) територіальні центри з обслуговування самотніх непрацездатних громадян похилого віку та інвалідів;

б) будинки-інтернати загального профілю для громадян похилого віку та інвалідів (стаціонарна соціально-медична установа загального типу для постійного проживання громадян похилого віку, ветеранів війни та праці, інвалідів, які потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування);

в) спеціальні будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів (стаціонарна

соціально-медична установа, призначена для постійного проживання осіб похилого віку, переважно з числа особливо небезпечних рецидивістів та інших осіб, за якими відповідно до чинного законодавства встановлено адміністративний нагляд, інвалідів і громадян похилого віку з колишніх засуджених, які потребують побутового, медичного обслуговування і цілеспрямованого виховного впливу, а також для громадян, яких за рішенням місцевих органів виконавчої влади переводять з інших інтернатних установ загального типу за систематичне порушення громадського порядку, вживання алкоголю, токсичних препаратів, за бійки тощо);

г) геріатричні пансіонати (стаціонарна медико-соціальна установа для проживання осіб з вираженими віковими порушеннями психіки, підтвердженими висновком лікувально-консультативної комісії органів охорони здоров'я);

ґ) пансіонати для ветеранів війни та праці (установи інтернатного типу підвищеної комфортності);

д) спеціальні житлові будинки для ветеранів та пенсіонерів;

е) правильні відповіді “а” і “б”;

є) правильні відповіді “в” - “ґ”;

є) усі відповіді правильні;

ж) правильних відповідей немає.

Література [3; 7; 9; 11; 15; 26; 33; 42; 50; 63; 75]

Тема 2. Особливості кадрового менеджменту соціальних служб

1. Теоретичні витоки соціальної роботи.
2. Сучасні підходи до розуміння управління соціальною роботою.
3. Менеджмент соціальної роботи: сутнісні характеристики та функції.
4. Практична ідеологія соціальної роботи.
5. Мотивація та оцінювання персоналу соціальних служб.
6. Процес мотивації та його складові.
7. Західний досвід мотивації та можливості його застосування в управлінні соціальної роботи.
8. Стадії втручання та підходи до особистості клієнта.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке кадровий менеджмент?
2. Яким чином здійснюється кадровий менеджмент в соціальній сфері?
3. Розкрийте сутність поняття менеджмент соціальної роботи.
4. Назвіть складові менеджменту соціальної роботи.
5. Вкажіть мету та завдання менеджменту соціальної роботи.
6. Проаналізуйте зарубіжний досвід менеджменту соціальної роботи.
7. Виділіть головні функції менеджменту соціальної роботи.
8. Яким чином здійснюється управління персоналом в соціальних службах?
9. Назвіть основні складові процесу мотивації.
10. Яким чином здійснюється управління мотивацією персоналу?
11. Проаналізуйте зарубіжний досвід мотивації.
12. Назвіть основні підходи до особистості клієнта в кадровому менеджменті.

Теми рефератів:

1. Особливості кадрового менеджменту соціальних служб.
2. Управління мотивацією персоналу, зайнятого у соціальних службах.
3. Сутність та особливості застосування кадрового менеджменту в роботі соціальних служб.
4. Кадровий менеджмент соціальних служб в зарубіжних країнах.
5. Ідеологічні аспекти соціальної роботи.
6. Менеджмент соціальної роботи: сутність та основні напрямки застосування.
7. Мотивація в менеджменті соціальної роботи.
8. Особливості управління персоналом в менеджменті соціальної роботи.

Тестові завдання:

І. Початок традицій, пов'язаних з поняттям "соціальна робота", було покладено в Західній Європі та США:

а) в першій половині XIX ст.;

б) в другій половині XIX ст.;

в) на рубежі XIX — XX ст.;

г) в першій половині XX ст.;

ґ) в другій половині XX ст.;

д) правильних відповідей немає.

II. Управління персоналом — це:

а) систематично-організаційний процес відтворювання і ефективного використання персоналу;

б) діяльність, що спрямована на досягнення найефективнішого використання працівників для досягнення цілей підприємства та особистісних цілей. Перші, традиційно, пов'язуються з забезпеченням ефективності підприємства. Причому ефективність іноді розуміється у вузькому значенні — як отримання максимального прибутку;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

III. Управління персоналом в соціальній сфері — це:

а)систематично-організаційний процес відтворювання і ефективного використання персоналу;

б) діяльність, що спрямована на досягнення найефективнішого використання працівників для досягнення цілей підприємства та особистісних цілей (перші традиційно пов'язуються з забезпеченням ефективності підприємства, причому ефективність іноді розуміється у вузькому значенні — як отримання максимального прибутку);

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

IV. Менеджмент соціальної роботи — це:

а) цілеспрямований вплив людини на людину з метою ефективного вирішення соціальної потреби збільшення самостійності людини в громаді;

б) процес управління соціальним захистом населення;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

V. До головних завдань менеджменту соціальної роботи належать:

а) розробка конкретних заходів та їх досягнення;

б) розподіл завдань на окремі види;

в) розподіл роботи, доручень;

г) координація взаємодії різних підрозділів всередині організації;

ґ) здійснення формальної ієрархічної структури;

д) оптимізація процесів прийняття рішень і комунікацій;

е) пошук адекватної мотивації діяльності;

ж) правильні відповіді “а”- ”в”;

з) правильні відповіді “г” і “г”;

и) правильні відповіді “д” і “е”;

і) усі відповіді правильні;

ї) правильних відповідей немає.

VI. Кадровий менеджмент в соціальній сфері:

а) більше розвивається на практиці (як практична діяльність);

б) є індивідуально зорієнтованим на працівника, як особистість і надає послуги по задоволенню потреби;

в) зорієнтований на майбутнє.(вписується у стратегію організації);

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

Література [3; 7; 9; 11; 15; 25; 32; 42; 50; 62; 74]

Змістовий модуль ІІ. Організаційні аспекти соціальних служб

Тема 3. Соціальні служби підтримки сім'ї

1. Організаційні принципи роботи соціальної служби підтримки сімей.
2. Функції соціальної служби підтримки сімей.
3. Робота соціальних служб із сім'ями.

4. Методи роботи соціальних служб.
5. Досвід роботи соціальних служб "Центр соціальної підтримки та супроводу сімей", "Центр підтримки соціального супроводу прийомних сімей", "Цілодобовий телефон Довіри (соціального інформування та оперативної допомоги)", "Пошта Довіри", "Центр психологічної допомоги сім'ї" (з консультативними пунктами при жіночих консультаціях), "Центр дружніх для молоді послуг» тощо.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте організаційні принципи роботи соціальної служби підтримки сімей.
2. У чому полягають функції соціальної служби підтримки сімей?
3. Проаналізуйте особливості робота соціальних служб із сім'ями.
4. Назвіть головні методи роботи соціальних служб із сім'ями.
5. Висвітліть характерні особливості спільної роботи фахівців соціальних служб щодо стабілізації сімейних стосунків у молодої сім’ї.
6. Розкрийте сутність системи роботи соціальних служб з різними категоріями сімей.
7. Дайте класифікацію соціальних служб для дітей, молоді, їх сімей.
8. Основні проблеми функціонування сім’ї та соціальні проблеми сім’ї. Зробіть порівняльний аналіз.
9. Ознайомтесь з методикою виявлення сімей, які потребують соціального супроводу.
10. Визначте особливості організації консультативної, профілактичної та реабілітаційної роботи з сім’ями в умовах спеціалізованих служб.
11. Зробіть методичні рекомендації для соціальних працівників, що супроводжують прийомні сім’ї.
12. Що таке пошта довіри?

Теми рефератів:

1. Організаційні аспекти соціальних служб.
2. Соціальні служби підтримки сім'ї.

3. Структура соціальної служби підтримки сім’ї.
4. Основні проблеми функціонування сім’ї та соціальні проблеми сім’ї: порівняльний аналіз.
5. Методика виявлення сімей, які потребують соціального супроводу.
6. Нормативно-правові документи, які регулюють діяльність соціальних служб щодо здійснення соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, які перебувають в умовах позбавлення волі.
7. Особливості організації консультативної, профілактичної та реабілітаційної роботи з сім’ями в умовах спеціалізованих служб.
8. Дії соціальних працівників спеціалізованих служб, що супроводжують прийомні сім’ї.

Тестові завдання:

І. Служба соціальної підтримки сімей — це:

а) спеціалізоване формування, яке утворюється центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою надання соціальних послуг сім'ям;

б) установа чи організація, що здійснює соціальну підтримку сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

в) спеціалізоване формування в соціальній сфері, яке утворюється за ініціативи виконавчого органу місцевої ради чи місцевої державної адміністрації;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

ІІ. До основних завдань служби з соціальної підтримки сімей належать:

а) здійснення соціальних заходів, спрямованих на вихід сімей зі складних життєвих обставин, які вони не в змозі самостійно подолати за допомогою наявних засобів і можливостей;

б) попередження виникнення складних життєвих обставин в сім'ї;

в) створення умов для самостійного розв'язання життєвих проблем, що виникають в сім'ї, та повернення до повноцінного життя родини;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

III. Соціальні служби підтримки сім'ї надають:

а) соціально-педагогічні послуги;

б) соціально-економічні послуги;

в) юридичні послуги;

г) психологічні послуги;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

IV. Соціально-педагогічні послуги полягають у:

а) виявленні та обслуговуванні сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, здійсненні соціального супроводу різних категорій сімей;

б) наданні соціально-педагогічної консультації з питань виховання дітей в сім'ї, догляду за дитиною;

в) здійсненні посередництва між дитиною і адміністрацією школи, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами опіки і піклування);

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

V. Соціальні служби підтримки сім'ї надають послуги:

а) сім'ям з дітьми, які опинились у складних життєвих обставинах і не в змозі подолати їх за допомогою власних засобів та можливостей, у зв'язку з інвалідністю батьків або дітей, вимушеною міграцією, наркотичною або алкогольною залежністю одного з членів сім'ї, його перебуванням у місцях позбавлення волі, ВІЛ-інфекцією, насильством у сім'ї, безпритульністю, сирітством, зневажливим ставленням і складними стосунками в сім'ї, безробіттям одного з членів сім'ї, якщо він зареєстрований в державній службі зайнятості як такий, що шукає роботу;

б) сім'ям, у яких існує ризик передачі дитини до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

в) неповнолітнім одиноким матерям (батькам), яким потрібна підтримка;

г) сім'ям, члени яких мають досвід перебування в інтернатних закладах;

ґ) матерям, які мають намір відмовитися від новонароджених дітей;

д) дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, випускникам інтернатних закладів, їхнім опікунам та піклувальникам;

е) прийомним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу;

є) правильні відповіді “а” і “б”;

ж) правильні відповіді “в” і “г”;

з) правильні відповіді “ґ” і “д”;

и) усі відповіді правильні.

Література [8; 9; 11; 12; 15; 22]

Тема 4. Спеціалізовані служби соціального супроводу неповнолітніх та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі та повернулися з них

1. Організаційні принципи роботи спеціалізованої служби соціального супроводу та адаптації неповнолітніх та молоді, які перебувають або повернулися з місць позбавлення волі.
2. Основні функції спеціалізованої служби соціального супроводу у виправній, виховній колонії, слідчому ізоляторі.

3. Основні функції спеціалізованої служби соціального супроводу при ЦССМ.
4. Форми та методи соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю в умовах спеціалізованих служб.
5. Досвід роботи спеціалізованих соціальних служб: "Центр соціального супроводу молоді, що повернулася з місць позбавлення волі", консультативних пунктів в колоніях, СІЗО, "Центр соціальної адаптації молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте організаційні принципи роботи спеціалізованої служби соціального супроводу та адаптації неповнолітніх та молоді, які перебувають або повернулися з місць позбавлення волі.
2. Охарактеризуйте структуру спеціалізованої служби соціального супроводу у виправній та виховній колонії.
3. Назвіть основні функції спеціалізованої служби соціального супроводу у виправній та виховній колонії.
4. Вкажіть основну мету та завдання спеціалізованої служби соціального супроводу неповнолітніх та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі та повернулися з них.
5. Назвіть основні функції спеціалізованої служби соціального супроводу у слідчому ізоляторі.
6. Розкрийте основні форми та методи соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю в умовах спеціалізованих служб.
7. Покажіть відмінності у використанні форм та методів соціальної роботи консультативних пунктів у слідчих ізоляторах та у виправних колоніях.
8. Обґрунтуйте доцільність використання форм та методів соціальної роботи: "Центром соціального супроводу молоді, що повернулася з місць позбавлення волі"; "Центром соціальної адаптації молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі".
9. Обґрунтуйте доцільність використання форм та методів соціальної роботи

консультативних пунктів: у слідчих ізоляторах; у виправних колоніях.

10. Які нормативно-правові документи регулюють діяльність соціальних служб щодо здійснення соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, які перебувають в умовах позбавлення волі?

11. Назвіть основні форми та методи соціальної роботи консультативних пунктів у слідчих ізоляторах та у виправних колоніях.

12. Яку роботу здійснюють соціальні служби з особами, що повернулися з місць позбавлення волі?

Теми рефератів:

1. Спеціалізовані служби соціального супроводу неповнолітніх та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі та повернулися з них.
2. Нормативно-правові документи, які регулюють діяльність соціальних служб щодо здійснення соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, які перебувають в умовах позбавлення волі.
3. Форми та методи соціальної роботи консультативних пунктів у слідчих ізоляторах та у виправних колоніях: порівняльний аналіз.
4. Форми та методи соціальної роботи "Центра соціального супроводу молоді, що повернулася з місць позбавлення волі".
5. Форми та методи соціальної роботи "Центра соціальної адаптації молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі".
6. Робота соціальних служб з особами, що повернулися з місць позбавлення волі.
7. Програма супроводу осіб, що повернулися з місць позбавлення волі.

Тестові завдання:

І. Спеціалізована служба соціального супроводу молоді, яка перебуває у місцях позбавлення волі чи повернулася з місць позбавлення волі — це:

а) тимчасове формування, створене наказом директора міського центру служби сім'ї та молоді у виховних, слідчих ізоляторах;

б) установа чи організація, яка здійснює соціальний супровід неповнолітніх та молоді, яка перебуває у місцях позбавлення волі або звільнилася з них;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

ІІ. Служба у виправній, виховній колонії, слідчому ізоляторі здійснює:

а) проведення інформаційних, правових та психолого-педагогічних і вихованців ВК та СІЗО з метою їхньої соціальної реабілітації, підготовки до звільнення;

б) розповсюдження серед клієнтів інформаційно-просвітницьких матеріалів;

в) сприяння у проведенні фестивалів "Червона калина" у виховних колоніях для неповнолітніх;

г) підготовку та направлення повідомлень про осіб, які звільняються, до ЦССМ за місцем проживання клієнта;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) правильні відповіді “г” і “д”;

є) усі відповіді правильні.

ІІІ. Служба при Центрі соціальної адаптації молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі проводить:

а) здійснення обліку клієнтів;

б) складання індивідуальних планів соціального супроводу неповнолітніх та молоді, яка повертається з місць позбавлення волі, з метою їхньої ресоціалізації та адаптації;

в) направлення та супровід неповнолітніх та молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі та потребує допомоги, до компетентних у даній проблемі закладів та фахівців;

г) роботу з сім’ями неповнолітніх та молоді, яка повернулися з місць позбавлення волі;

ґ) сприяння у навчанні та працевлаштуванні, неповнолітніх та молоді, яка повернулися з місць позбавлення волі;

д) правильні відповіді “а” і “б”;

е) правильні відповіді “б” і “в”;

є) правильні відповіді “г” і “ґ”;

ж) усі відповіді правильні.

IV. Служба має право:

а) вибирати форми та методи роботи;

б) залучати для здійснення своєї діяльності додаткові кошти та матеріальні засоби;

в) орендувати в установленому порядку споруди, транспорт, оргтехніку;

д) правильні відповіді “а” і “б”;

е) правильні відповіді “б” і “в”;

є) правильні відповіді “г” і “ґ”;

ж) усі відповіді правильні.

V. Служба обслуговує:

а) неповнолітніх і молодь, яка перебуває у слідчих ізоляторів;

б) неповнолітніх і молодь, яка відбуває покарання у виховних чи виправних колоніях;

в) неповнолітніх та молодь, яка звільнилася з місць позбавлення волі;

г) батьків та інших членів сім'ї;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні.

Література [3; 7; 9; 11; 15; 26; 33; 42; 50; 63; 75]

Тема 5. Організація діяльності державної служби зайнятості

1. Державна служба зайнятості, її складові.
2. Права Державної служби зайнятості. Функції Державної служби зайнятості.
3. Принципи Єдиної технології обслуговування незайнятого населення (ЄТОНН).
4. Призначення та основні завдання Єдиної інформаційно-аналітичної системи служби зайнятості (ЄІАС).
5. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості: структура, функції.
6. Форми та методи роботи регіональних центрів зайнятості населення.
7. Організація обслуговування клієнтів у центрах зайнятості.
8. Принципи взаємодії між центром зайнятості та роботодавцями.

9. Організація документообігу щодо обслуговування клієнтів у центрі зайнятості.
10. Формування та ведення персональної картки особи, що шукає роботу.
11. Особливості праці фахівців центру зайнятості.
12. Психологічне розвантаження персоналу.
13. Профілактика професійних захворювань.

Питання для самоконтролю:

1. До складу якого міністерства належить Державна служба зайнятості?
2. Розкрийте мету та завдання діяльності Державної служби зайнятості.
3. Проаналізуйте основні напрямки діяльності Державної служби зайнятості.
4. Яким чином здійснюється організація документообігу щодо обслуговування клієнтів у центрі зайнятості?
5. Які питання вирішують регіональні та місцеві осередки Державної служби зайнятості?
6. Розкрийте структуру Державної служби зайнятості.
7. Висвітліть характерні особливості роботи фахівців Центру зайнятості.
8. Проаналізуйте особливості організації праці персоналу Державної служби зайнятості.
9. Назвіть основні форми та методи роботи регіональних центрів зайнятості.
10. Які послуги надають регіональні та місцеві осередки Державної служби зайнятості?
11. Що таке Єдина інформаційно-аналітична система?
12. Яким чином здійснюється психологічне розвантаження персоналу?

Теми рефератів:

1. Організація діяльності державної служби зайнятості.
2. Правове регулювання діяльності державної служби зайнятості.
3. Завдання державної служби занятості.
4. Основні напрямки діяльності державної служби зайнятості.
5. Структура та діяльність регіональних підрозділів державної служби зайнятості.
6. Організація перекваліфікації безробітних державною службою зайнятості.

7. Особливості взаємодії між центром зайнятості та роботодавцями.
8. Діяльність Київського міського центру зайнятості.

Тестові завдання:

І. Основними завданнями Державної служби зайнятості є:

а) реалізація державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції;

б) внесення Міністрові пропозицій щодо формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції;

в) сприяння громадянам у підборі підходящої роботи;

г) надання роботодавцям послуг з добору працівників;

ґ) участь в організації проведення громадських та інших робіт тимчасового характеру;

д) сприяння громадянам в організації підприємницької діяльності, зокрема шляхом надання індивідуальних та групових консультацій;

е) участь у реалізації заходів, спрямованих на запобігання масовому вивільненню працівників, профілактика настання страхових випадків, сприяння мобільності робочої сили та зайнятості населення в регіонах з найвищими показниками безробіття, монофункціональних містах та населених пунктах, залежних від містоутворюючих підприємств;

є) організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреби ринку праці;

ж) правильні відповіді “а” - “г”;

з) правильні відповіді “ґ” - “є”;

и) усі відповіді правильні.

ІІ. Державна служба зайнятості здійснює такі функції:

а) аналізує та прогнозує попит і пропозицію на робочу силу. Інформує населення і державні органи управління про стан ринку праці;

б) консультує громадян, власників підприємств, установ і організацій про можливість отримання роботи і забезпечення робочою силою, вимоги до професій

та з інших питань;

в) веде облік вільних робочих місць і громадян, які звертаються з питань працевлаштування;

г) надає допомогу громадянам у виборі роботи, а керівництву підприємств, установ, організацій — працівників;

ґ) організовує у разі потреби професійну підготовку і перепідготовку громадян у системі служби зайнятості або направляє їх до інших закладів освіти, допомагає підприємствам щодо визначення змісту курсів навчання і перенавчання; надає послуги з працевлаштування і професійної орієнтації працівникам, які звільняються, і незайнятому населенню; реєструє безробітних і надає їм допомогу в межах своєї компетенції, зокрема грошову; бере участь у розробці перспективних та поточних державних і територіальних програм зайнятості та заходів із соціального захисту різних груп населення від безробіття;

д) правильні відповіді “а” і “б”;

е) правильні відповіді в” - “г”;

є) усі відповіді правильні.

III. Служба відповідно до покладених на неї завдань:

а) бере участь у розробці основних напрямів реалізації державної політики у сфері зайнятості населення на середньостроковий період, територіальних програм зайнятості населення та їх виконанні;

б) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Міністерства та в установленому порядку подає їх Міністрові;

в) інформує населення, органи виконавчої влади та навчальні заклади про попит та пропонування робочої сили на ринку праці, права та гарантії у сфері зайнятості населення та у разі настання безробіття;

г) аналізує показники попиту та пропонування робочої сили і вносить Міністерству пропозиції щодо прогнозування розвитку ринку праці;

ґ) здійснює в установленому законодавством порядку збирання, опрацювання, подання та поширення адміністративних даних про попит та пропонування робочої сили на ринку праці, надання соціальних послуг населенню та роботодавцям;

д) взаємодіє з роботодавцями з питань визначення поточної та перспективної потреби в робочій силі, професійного навчання населення та укомплектування вільних робочих місць;

е) забезпечує надання в установленому порядку соціальних послуг, здійснення профілактики настання страхових випадків і виплату матеріального забезпечення;

є) організовує професійне навчання зареєстрованих безробітних у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання з урахуванням поточної та перспективної потреби ринку праці;

ж) правильні відповіді “а” і “б”;

з) правильні відповіді “в” і “г”;

и) правильні відповіді “г” і “д”;

і) правильні відповіді “е” і “є”;

ї) усі відповіді правильні;

к) правильних відповідей немає.

IV. Служба з метою організації своєї діяльності:

а) здійснює організаційно-методичне забезпечення діяльності територіальних органів Служби, підприємств, установ, організацій, що належать до сфери її управління, контролює їх діяльність, організовує видавничу діяльність, пов'язану із виконанням повноважень Служби;

б) здійснює в установленому порядку добір кадрів в апарат Служби та на керівні посади в її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління;

в) організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і працівників апарату Служби, її територіальних органів,

підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Служби, розробляє та поширює прогресивні форми і методи роботи;

г) забезпечує в межах повноважень здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції та контроль за їх здійсненням в апараті Служби, її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Служби;

ґ) проводить планово-фінансову роботу в апараті Служби, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує ведення бухгалтерського обліку;

д) виконує в межах повноважень функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Служби;

е) організовує розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних із діяльністю Служби;

є) забезпечує в межах повноважень реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті Служби;

ж) правильні відповіді “а” і “б”;

з) правильні відповіді “в” і “г”;

и) правильні відповіді “г” і “д”;

і) правильні відповіді “е” і “є”;

ї) усі відповіді правильні;

к) правильних відповідей немає.

V. Голова Служби:

а) очолює Службу, здійснює керівництво її діяльністю, представляє Службу у відносинах з іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями в Україні та за її межами;

б) вносить на розгляд Міністрові пропозиції щодо формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції, соціального захисту населення від безробіття, зокрема, розроблені Службою проекти законів, актів

Президента України та Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства з питань, що належать до сфери діяльності Служби;

в) у межах компетенції організовує та контролює виконання в апараті Служби та її територіальних органах Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України, забезпечує виконання наказів Міністерства та доручень Міністра з питань, що належать до сфери діяльності Служби;

г) подає на затвердження Міністрові плани роботи Служби;

ґ) звітує перед Міністром про виконання планів роботи Служби та покладених на неї завдань, про усунення порушень і недоліків, виявлених під час проведення перевірок діяльності Служби, її територіальних органів, а також про притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у допущених порушеннях;

д) вносить на розгляд Міністрові пропозиції щодо призначення на посади та звільнення з посад своїх заступників;

е) правильні відповіді “а” - “в”;

є) правильні відповіді “г” - “д”;

ж) усі відповіді правильні.

Література [3; 7; 9; 11; 15; 26; 33; 43-47; 50; 52-59; 63; 75]

Тема 6. Соціальні служби по роботі з молодіжним середовищем

1. Створення, організація діяльності мережі спеціалізованих служб в контексті зниження ризику негативних явищ в молодіжному середовищі.
2. Основні завдання та напрямки роботи.
3. Проведення групової роботи з профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркотизації, запобігання розповсюдження ВІЛ/СНІДу та хвороб, що передаються статевим шляхом у навчально-виховних закладах.
4. Збір та систематизація інформаційно-методичних матеріалів для проведення навчально-тренінгової роботи.
5. Організація колективних та масових заходах, Залучення дітей та молоді до

волонтерської діяльності за соціальними програмами Центру соціальних служб для молоді.

6. Популяризація ідей волонтерства в молодіжному середовищі.

7. Підготовка молоді до сімейного життя і усвідомленого батьківства.

8. Надання індивідуальних та групових консультацій молоді, що схильна до асоціальної поведінки.

9. Досвід роботи мережі спеціалізованих служб з освітньо-профілактичної роботи: 1) "Центр правової підтримки молоді"; 2) "Центр сприяння зайнятості молоді в соціальній сфері"; 3) "Центр студентських соціальних служб для молоді" (реалізується спільно з вищими навчальними закладами); 4) "Центр соціально-рекламної та інформаційної роботи в дитячому, молодіжному середовищі"; 5) "Центр підготовки молоді до сімейного життя та усвідомленого батьківства"; 6) "Центр профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі"; Соціальні служби супроводу неповнолітніх та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі та повернулися з них.

10. Організаційні принципи їх роботи. Форми та методи соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю в умовах соціальних служб.

11. Досвід роботи соціальних служб: "Центр соціального супроводу молоді, що повернулася з місць позбавлення волі", консультативних пунктів в колоніях, СІЗО, "Центр соціальної адаптації молоді, яка повернулася з місць позбавлення волі.

Питання для самоконтролю:

1.Зміст та форми роботи “Центру правової підтримки молоді”.

2.Зміст та форми роботи “Центру сприяння зайнятості молоді в соціальній сфері”.

3.Зміст та форми роботи “Центру соціально-рекламної та інформаційної роботи в дитячому, молодіжному середовищі”.

4.Яким чином здійснюється нормативно-правове забезпечення діяльності соціальних служб по роботі з молодіжним середовищем?

5.Розкрийте основні завдання та напрямки діяльності соціальних служб по роботі з

молодіжним середовищем.

6.Становлення, проблеми та перспективи розвитку соціальних служб з призовною молоддю та військовослужбовцями в Україні: охарактеризуйте цей процес.

7.Розкрийте основні положення Комплексної програми “Профілактика негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі”.

8.Розкрийте механізми надання безкоштовної соціально-психологічної, правової та інформаційної допомоги призовникам, військовослужбовцям строкової служби та членам їх сімей.

9.Проаналізуйте досвід діяльності соціальних служб по роботі з молодіжним середовищем в Україні.

10. Яким чином здійснюється популяризація волонтерства серед молоді?

11. Висвітліть основні напрямки діяльності волонтерських організацій.

12. Розкрийте зарубіжний досвід діяльності соціальних служб по роботі з молодіжним середовищем.

Теми рефератів:

1. Соціальні служби по роботі з молодіжним середовищем.
2. Проведення роботи з популяризації прав та обов’язків неповнолітніх.
3. Заходи з попередження жебрацтва серед молоді.
4. Заходи соціальних служб з попередження безпритульності серед молоді.
5. Заходи соціальних служб з попередження насильства в сім'ї.
6. Зміст комплексної реабілітації дітей, підлітків і молоді груп ризику, які опинилися в кризових ситуаціях.
7. Діяльність кризового центру «Родина» щодо організації допомоги молоді та жінкам, що зазнали насилля в сім’ї.
8. Форми та методи соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю в умовах соціальних служб.

Тестові завдання:

І. Соціальні служби для молоді об'єднують:

а) центри, які здійснюють комплексне соціальне обслуговування молоді;

б) спеціалізовані соціальні заклади: притулки для тимчасового перебування неповнолітніх, агентства й бюро сприяння зайнятості молоді, яка навчається;

в) молодіжні культурні та освітні осередки;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

ІІ. Основними завданнями соціальних служб для молоді є:

а) реалізація державної молодіжної політики щодо соціального становлення та розвитку молоді;

б) подання інформаційної, правової, психолого-педагогічної, медичної та інших форм допомоги молоді;

в) проведення необхідних заходів з метою попередження та подолання негативних явищ у молодіжному середовищі;

г) здійснення соціальної опіки окремих категорій молоді, зокрема інвалідів і сиріт;

ґ) встановлення та зміцнення зв'язків з соціальними службами для молоді за кордоном, інтеграція в міжнародну систему соціальної роботи з молоддю;

д) правильні відповіді “а” і “б”;

е) правильні відповіді “в” - “ґ”;

є) усі відповіді правильні.

ІІІ. Відповідно до покладених завдань соціальні служби для молоді здійснюють такі функції:

а) розробляють і реалізують разом з органами державного управління у справах молоді програми соціального обслуговування та соціальної допомоги молоді;

б) інформують молодь з питань праці, навчання, дозвілля та відпочинку, діяльності соціальних служб;

в) проводять юридичне консультування з питань молодіжного законодавства, прав і обов'язків молодих людей в різних сферах їх життєдіяльності;

г) представляють інтереси молодих людей при розгляді на підприємствах, в установах і організаціях питань, що стосуються реалізації прав молоді; в разі необхідності у встановленому порядку оскаржують у суді неправомірні рішення державних або громадських органів, дії посадових осіб щодо молодих громадян;

ґ)створюють "телефон довіри", проводять соціально-психологічне консультування, психокорекцію та психотренінг з підлітками, молоддю та молодими сім'ями;

д) проводять медичне консультування з питань подолання алкогольної та наркологічної залежності, шкідливих звичок, поліпшення сімейно-шлюбних стосунків й утвердження здорового способу життя;

е) вживають необхідних заходів для організації соціально вагомої діяльності підлітків і молоді, їх змістовного дозвілля та відпочинку, що сприяє попередженню та подоланню негативних явищ у молодіжному середовищі;

є) разом із заінтересованими організаціями створюють соціально-реабілітаційні центри для інвалідів та інших категорій молоді;

ж) правильні відповіді “а” - “г”;

з) правильні відповіді “ґ” - “є”;

и) усі відповіді правильні.

IV. Соціальні служби для молоді мають право:

а) одержувати від установ, організацій, підприємств незалежно від їх підпорядкування та форм власності наявну інформацію з питань соціально-економічного становища молоді, в тому числі від державної служби зайнятості про наявність вільних робочих місць;

б) проводити на підприємствах, в установах та організаціях соціологічні дослідження з проблем молоді;

в) представляти інтереси окремих молодих людей (молодих сімей) в їх стосунках

з підприємствами, установами, організаціями;

г) надавати у встановленому порядку разову матеріальну допомогу молодим людям, які її потребують;

ґ) виступати засновниками або співзасновниками госпрозрахункових організацій, які сприяють реалізації завдань соціальних служб для молоді;

д) надавати у встановленому порядку підприємствам, установам та організаціям за договорами платні послуги з інформаційно-методичного забезпечення їх діяльності щодо соціального обслуговування молоді із зарахуванням одержаних коштів на рахунки центрів;

е) правильні відповіді “а” і “б”;

є) правильні відповіді “в” і “г”;

ж) правильні відповіді “ґ” і “д”;

з) усі відповіді правильні.

V. Соціальні служби для молоді надають:

а) соціально-педагогічні послуги;

б) соціально-економічні послуги;

в) юридичні послуги;

г) психологічні послуги;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні.

Література [3; 7; 9; 11; 15; 26; 33; 43-47; 52-58; 61; 64-70]

Тема 7. Спеціалізовані служби соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями

1. Організаційні принципи роботи центрів соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
2. Мета та завдання служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
3. Функції служб: надання послуг та консультацій людям з функціональними

обмеженнями та членам їхніх сімей; індивідуальна робота з клієнтами з функціональними обмеженнями, залучення родичів до активної співпраці в процесі реабілітації клієнтів; активізація громадської думки щодо інтеграції в суспільство людей з функціональними обмеженнями; залучення дітей та молоді до різноманітних видів діяльності.

4. Основні напрямки діяльності служб.

Питання для самоконтролю:

1. Які спеціалізовані служби здійснюють соціально-психологічну реабілітацію людей з функціональними обмеженнями?
2. Охарактеризуйте структуру спеціалізованих служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
3. Які нормативно-правові акти регулюють діяльність служб?
4. Які функції виконують служби соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями?
5. Основний зміст та види послуг, які надають соціальних служби, що працюють з людьми з функціональними обмеженнями.
6. Соціальні послуги дітям та молоді, які надаються через мережу Центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.
7. Соціальні послуги дітям-інвалідам, які надаються через мережу Центрів ранньої соціальної реабілітації.
8. Комплексна програма соціальної реабілітації сім'ї, де виховується дитина з особливими потребами.
9. Висвітліть основні напрямки діяльності спеціалізованих служб по роботі людьми з функціональними обмеженнями.
10. Яким чином здійснюється індивідуальна робота з клієнтами з функціональними обмеженнями?
11. Проаналізуйте масштаби залучення дітей та молоді з функціональними обмеженнями спеціалізованими соціальними службами до різних видів діяльності.

12. Охарактеризуйте зарубіжний досвід діяльності спеціалізованих служб по роботі з людьми з функціональними обмеженнями.

Теми рефератів:

1. Спеціалізовані служби соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
2. Правове регулювання діяльності спеціалізованих служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
3. Структура спеціалізованої служби соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
4. Основні напрямки діяльності спеціалізованих служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
5. Послуги, які надають спеціалізовані служби соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
6. Оцінка ефективності роботи спеціалізованих служб з напряму реабілітації дітей з функціональними обмеженнями.
7. Методи і форми індивідуальної роботи з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями.

Тестові завдання:

І. До основних функцій спеціалізованих служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями належать:

а) надання послуг та консультацій людям з функціональними обмеженнями та членам їхніх сімей, індивідуальна робота з клієнтами з функціональними обмеженнями;

б) залучення родичів до активної співпраці в процесі реабілітації клієнтів;

в) активізація громадської думки щодо інтеграції в суспільство людей з функціональними обмеженнями;

г) залучення дітей та молоді до різноманітних видів діяльності;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні.

II. До головних завдань спеціалізованих служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями належать:

а) здійснення заходів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями;

б) відбір творчих робіт дітей та молодих людей з функціональними обмеженнями для участі у благодійних акціях;

в) обидві відповіді правильні;

г) правильних відповідей немає.

III. Базовими етичними принципами діяльності служб соціально-психологічної реабілітації людей з функціональними обмеженнями є:

а) співчуття, милосердне, позитивне ставлення до кожної особистості, повага прийняття її такою, яка вона є;

б) вирівнювання можливостей у різних сферах життя;

в) свобода вибору видів соціально-педагогічної допомоги;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

IV. До головних завдань соціально-психологічної допомоги належать:

а) адаптація та реадаптація, соціалізація особистості;

б) задоволення особливих і соціальних потреб інваліда;

в) педагогізація життєвого простору інваліда;

г) нормалізація життя родини, в якій живе інвалід;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні.

V. У структурі соціально-психологічної допомоги людям з функціональними обмеженнями першим визначається:

а) соціальний компонент;

б) матеріальний компонент;

в) психологічний компонент;

г) консультаційний компонент.

Література [5; 7; 9; 15; 18; 22; 25; 26; 29; 42; 45; 52; 60; 71]

Тема 8. Кризові центри соціально-психологічної допомоги певним категоріям населення

1. Поняття про кризові центри соціально-психологічної допомоги.
2. Категорії населення, яким можуть надаватися термінові соціальні послуги, тимчасовий притулок, харчування.
3. Основні напрямки роботи кризисних центрів.
4. Види соціальних послуг. Мета та основні завдання кризисних центрів.
5. Нормативно-правове регулювання діяльності кризових центрів.
6. Функції служб: індивідуальне консультування, психокорекційні та психореабілітаційні заняття; соціально-медична реабілітація; надання соціально-педагогічних послуг у подоланні сімейних конфліктів і кризових станів.
7. Досвід роботи спеціалізованих служб: кризовий центр соціально-психологічної допомоги «Родина».

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте основні напрями роботи соціальних служб «Телефон Довіри».
2. Покажіть основні напрями роботи кризового центру для жінок.
3. Проаналізуйте досвід роботи телефонної служби “Жінки – насильство – інформація”.
4. Охарактеризуйте досвід роботи «Центру соціальної адаптації для жінок».
5. Яким чином здійснюється надання допомоги учасникам АТО?
6. Хто здійснює соціальний супровід дітей, жінок, які опинилися "на вулиці"?
7. Яким чином можна попередити бродяжництво?
8. Організація та обслуговування вуличних масових заходів. Яким чином це здійснюється?

9. Проведення профілактичної вуличної соціальної роботи. Які соціальні служби її організовують?
10. Яким чином здійснюється надання допомоги переселенцям із зони АТО?
11. Проаналізуйте особливості організації роботи в умовах спеціалізованих підрозділів з жінками, які перебувають у кризовій ситуації.
12. Практичні дії працівника соціальних служби до початку втручання у кризу. Види кризового втручання.
13. Досвід роботи Центру по роботі з жінками, Телефонної служби "Жінки – насильство – інформація", Центру соціальної адаптації для жінок.
14. Розкрийте організаційно-технологічну основу створення спеціалізованих соціальних формувань.

Теми рефератів:

1. Кризові центри соціально-психологічної допомоги певним категоріям населення.
2. Види послуг, які надають кризові центри соціально-психологічної допомоги певним категоріям населення.
3. Основні напрямки діяльності кризових центрів соціально-психологічної допомоги певним категоріям населення.
4. Соціально-психологічна допомога учасникам АТО.
5. Особливості надання соціально-психологічної допомоги переселенцям із зони АТО.
6. Діяльність кризового центру «Родина» щодо організації допомоги молоді та жінкам, що зазнали насилля в сім'ї.
7. Зміст інтерактивних дискусій, круглих столів та семінарів для мультидисциплінарних груп фахівців, що працюють в кризисних центрах.
8. Послідовність дій соціального працівника кризового центру у ході короткотривалого консультування просвітницько-рекомендаційного характеру.

Тестові завдання:

І. Кризові центри соціальних служб — це:

а) спеціалізовані центри та установи соціального захисту населення, що надають допомогу інвалідам;

б) спеціалізовані центри та установи соціального захисту населення, що надають допомогу алко та наркозалежним, депресивним людям;

в) спеціалізовані центри та установи соціального захисту населення, що надають допомогу учасникам та переселенцям з зони АТО;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні.

ІІ. Дослідження кризових станів включає:

а) збір інформації;

б) формулювання та переформулювання проблеми;

в) проведення спеціального психологічного діагностичного дослідження;

г) оцінку структури кризового чинника та виявлення можливостей для реабілітації;

ґ) формулювання психологічного експертного висновку;

д) правильні відповіді “а” і “б”;

е) правильні відповіді “в” - “г”;

є) усі відповіді правильні;

ж) правильних відповідей немає.

ІІІ. Метою та завданням кризового психологічного консультування є:

а) емоційна підтримка й увага до переживань клієнта;

б) розширення свідомості та підвищення психологічної компетентності;

в) зміна ставлення до проблеми (від «глухого кута» до «вибору рішення»);

г) підвищення стресової та кризової толерантності;

ґ) розвиток реалістичності та плюралістичності світогляду;

д) підвищення відповідальності клієнта і вироблення готовності до творчого освоєння світу;

е) правильні відповіді “а”-“в”;

є) правильні відповіді “г” - “д”;

є) усі відповіді правильні;

ж) правильних відповідей немає.

IV. До головних методів кризової інтервенції соціальних служб належать:

а) кризова психотерапія;

б) кризове консультування;

в) телефонне консультування;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

V. Телефонне консультування з клієнтом включає:

а) встановлення контакту з клієнтом;

б) допомога абоненту у визначенні та проясненні проблеми і конфлікту, пов’язаного з проблемою;

в) полегшення клієнту дослідження можливих альтернатив, їх можливі наслідки;

г) встановлення контакту та прийняття рішення;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

Література [11; 18; 22; 25; 26; 29; 31; 42; 44; 54; 57; 66]

Тема 9. Спеціалізовані соціальні служби для ін’єкційних споживачів наркотиків

1. Організаційні принципи роботи консультативних пунктів для ін’єкційних споживачів наркотиків.

2. Основне завдання служб – профілактика ВІЛ/СНІД серед людей, які вживають наркотики ін’єкційним шляхом.

3. Функції служб.

4. Досвід роботи соціальних служб: "Центр допомоги сім'ям з проблемами наркоманії та ВІЛ/СНІД", "Консультативний центр для ін'єкційних наркоманів", "Реабілітаційний центр для наркозалежних; "Центр ресоціалізації наркотично залежної молоді та допомоги їх сім'ям"; "Цілодобова міжгалузева соціально-наркотична приймальна".

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте специфіку роботи соціальних служб з наркозалежними клієнтами.
2. Які нормативно-правові акти регулюють соціальну роботу з наркозалежними людьми?
3. Проаналізуйте специфіку роботи соціальних служб з алкозалежними клієнтами. Яким чином вона здійснюється?
4. Висвітліть особливості становлення та розвитку соціальних служб “Телефон Довіри” в Україні.
5. Охарактеризуйте особливості виховання та психологічної підтримки дітей, що живуть з ВІЛ.
6. Дайте оцінку досвіду роботи соціальної служби "Центр допомоги людям з ВІЛ/СНІД".
7. Яким чином проводиться надання інформаційних послуг щодо можливої зайнятості та працевлаштування молоді, що живе з ВІЛ/СНІД?
8. Надання післятестової консультаційної психологічної допомоги клієнтам, які хворі на ВІЛ-інфекцію та СНІД. Яким чином вона здійснюється?
9. Охарактеризуйте соціальний супровід та патронаж на дому дітей та молоді, що живе з ВІЛ/СНІД.
10. Дайте класифікацію і кодування звернень клієнтів соціальної служби Київського МЦСМ "Телефон Довіри".
11. Яким чином здійснюється реабілітація алкозалежних та наркозалежних людей?
12. Висвітліть характерні особливості взаємодії учасників комплексного

соціально-медичного супроводу сімей, яких торкнулася проблема ВІЛ/СНІД.

Теми рефератів:

1. Спеціалізовані соціальні служби для ін’єкційних споживачів наркотиків.
2. Регулювання діяльності соціальних служб для ін’єкційних споживачів наркотиків з боку місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
3. Нормативно-законодавча база щодо роботи спеціалістів соціальних служб з наркозалежними.
4. Механізми надання безкоштовної соціально-психологічної, правової та інформаційної допомоги наркозалежним.
5. Діяльності спеціалізованої служби «Консультативний пункт для ін’єкційних споживачів наркотиків «Довіра»: оцінка ефективності.
6. Послуги соціальних служб для ін’єкційних споживачів наркотиків.
7. Основні напрямки діяльності соціальних служб для наркозалежних.

Тестові завдання:

І. Спеціалізовані соціальні служби для ін’єкційних споживачів наркотиків — це служби, які:

а) надають фізичну та психологічну допомогу ін'єкційним споживачам наркотиків;

б) створені з метою запобігання поширенню ВІЛ-інфекції серед ін'єкційних споживачів наркотиків;

в) здійснюють лікування наркозалежних людей;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

ІІ. До основних завдань спеціалізованих соціальних служб для ін'єкційних споживачів наркотиків належать:

а) формування у Клієнтів навичок безпечної поведінки та усвідомлення

ризику зараження ВІЛ-інфекцією при ін'єкційному вживанні наркотиків;

б) створення умов щодо зменшення кількості ВІЛ-інфікованих серед молодих осіб, які вживають наркотики ін'єкційним шляхом, через доступ до стерильного інструментарію та дезінфікційних засобів;

в) охоплення ін'єкційних споживачів наркотиків профілактичними програмами;

г) створення соціально-психологічних умов для відмови Клієнтів від уживання ін'єкційних наркотиків;

ґ) правильні відповіді “а” і “б”;

д) правильні відповіді “в” і “г”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

III. До основних функцій спеціалізованих соціальних служб для ін'єкційних споживачів наркотиків належать:

а) надання індивідуальних соціально-медичних, психолого-педагогічних, юридичних, інформаційних послуг Клієнтам; розповсюдження серед Клієнтів інформаційно-просвітницьких матеріалів з питань профілактики соціально небезпечних явищ у молодіжному середовищі, пропаганди здорового способу життя;

б) інформування Клієнтів про безпечну статеву поведінку, безпечне споживання наркотиків, про можливість проходження анонімного тестування на ВІЛ/СНІД;

в) організація навчання ін'єкційних споживачів наркотиків за методикою "рівний - рівному";

г) організація самокерованих груп взаємодопомоги; переадресація Клієнтів до інших установ, закладів та фахівців;

ґ) розробка та реалізація заходів, спрямованих на мотивацію Клієнтів щодо відмови від ін'єкційного вживання наркотиків;

д) проведення обміну та утилізації використаних шприців, забезпечення Клієнтів засобами контрацепції та захисту при здійсненні внутрішньовенних

ін'єкцій;

е) організація навчальної підготовки та перепідготовки соціальних працівників і волонтерів для роботи з Клієнтами;

є) здійснення моніторингу своєї діяльності та епідеміологічної ситуації на відповідній території в аспекті поширення ВІЛ-інфекції серед ін'єкційних споживачів наркотиків;

ж) правильні відповіді “а” і “б”;

з) правильні відповіді “в” і “г”;

и) правильні відповіді “г” і “д”;

і) правильні відповіді “е” і “є”;

ї) усі відповіді правильні.

IV. Керівник служби:

а) здійснює загальне керівництво Службою, затверджує поточні та перспективні плани роботи Служби;

б) представляє Службу в інших установах;

в) організовує роботу Служби, несе персональну відповідальність за виконання покладених на Службу завдань;

г) забезпечує дотримання працівниками Служби правил безпеки праці;

ґ) координує процес надання соціальних послуг Клієнтам Служби;

д) аналізує роботу Служби та надає пропозиції директору Центру щодо поліпшення роботи;

е)звітує про роботу Служби;

є) організовує роботу з укладення договорів, необхідних для організації роботи Служби з установами охорони здоров'я, освіти та підрозділами органів внутрішніх справ;

ж) правильні відповіді “а” і “б”;

з) правильні відповіді “в” і “г”;

и) правильні відповіді “г” і “д”;

і) правильні відповіді “е” і “є”;

ї) усі відповіді правильні.

V. До основних джерел фінансування спеціалізованих соціальних служб для ін'єкційних споживачів наркотиків належать:

а) кошти з державного бюджету;

б) кошти з місцевого бюджету;

в) позабюджетні фонди;

г) правильні відповіді “а” і “б”;

ґ) правильні відповіді “б” і “в”;

д) правильні відповіді “а” і “в”;

е) усі відповіді правильні;

є) правильних відповідей немає.

Література [5; 7; 9; 24; 26; 29; 42; 45; 52; 60; 63; 64]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Богданович В. Н.* Психокорекция в повседневной жизни / В. Н. Богданович. - М.: Респекс, 1994. - 432 с.
2. «Буратіно» / З досвіду роботи Центрів ССМ Тернопільської області по роботі з дітьми і молоддю, хворми на цукровий діабет. – Тернопіль: ТОЦССМ, 2000. – 34 с.
3. Введення у соціальну роботу. Навчальний посібник. - К.: Фенікс, 2001. – 228с.
4. *Горбунова О. Г.* Запобігання торгівлі жінками: Посібник для вчителів навчальних закладів системи загальної середньої школи / О. Г. Горбунова. – Х.: Вид. Ун-ту внутр. справ, 2000. – 184с.
5. «Діти вулиці»: Методичні рекомендаціі по роботі з "дітьми вулиці" / А.Г. Зінченко.-К.: УДЦССМ, 1999 . – 88 с.
6. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку / С.В.Толстоухова та ін. – К.: Академпрес, 1999. – 112 с.

7. Збірник законодавчих та нормативних актів з питань соціального та правового захисту / Упор. З.П. Кияниця, М.О. Смирнова, Л.Г. Дюжаєва та ін. – К., 2002. – 171 с.
8. *Звєрєва І. Д.* Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико-методологічні аспекти). / І.Д. Звєрєва, І.В. Керецман, О.І. Пічкар. - Ужгород: УжНУ, 2000. – Ч.1. – 192 с.
9. Інвалід і суспільство: проблеми інтеграції: Настольная книга специалиста / Под ред. Е.И. Холостовой. – М., 1996. – 210 с.
10. Інформаційний довідник "Мережа центрів соціальних служб для молоді". - К.: ДЦССМ, 2004
11. *Капська А. Й.* Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: навч. – метод. посіб. / А. Й. Капська – К.: УДЦССМ, 2001. – 220 с.
12. Клієнти спеціалізованої служби «Родина»: Бібліотека соціального працівника. – Тернопіль, 2003. – 20 с.
13. *Колодзин Б.* Как жить после психической травмы / Б. Колодзин. - М.: «Шанс» - 95 с.
14. Комплексні програми центрів соціальних служб для молоді / За ред. С.В. Толстоухової. – К.: УДЦССМ, 2001. – 204 с.
15. КМЦССМ та соціальні служби для молоді міста в 2003 році: реальні справи, успіхи та прогнози роз-витку. – К., 2004. - 34 с.
16. Методичні рекомендації до комплексної програми "Профілактика негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі" / А.М.Павленко, І.М.Пінчук, Л.П.Шнеренко. – К.: УДЦССМ, 2001. – 72 с.
17. Методичні рекомендації щодо соціальної підтримки людей, які живуть з ВІЛ (з досвіду роботи). – К.: ДСССДМ, 2005. 116 с.
18. «Мрія» и «Надія» - Центры социальной реабилитации и адаптации детей и молодых инвалидов / Всеукраинская школа передового опыта. – Донецк:

ДОЦССМ, 1999. – 54с.

19. *Олиференко Л. Я.* Социально-педагогическая поддержка детей группы риска: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений / Л. Я. Олиференко. – М.: Академия, 2002. – 256 с.

20. Організація діяльності консультативних пунктів „Довіра” центрами соціальних служб для молоді (методичний посібник) / За ред. Лазаренка П.Б., Пінчук І.М. – К., 2003. – 138

21. Нормативно-правове забезпечення діяльності центрів соціальних служб для молоді. Частина І. – К.: ДЦССМ, 2003. – 762 с.

22. Підготовка волонтерів до роботи з дітьми обмежених функціональних можливостей: Методичні рекомендації до проведення тренінгових занять / О.В. Безпалько, С.В. Едель. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001.- 32 с.

23. Практичний досвід роботи спеціалістів спеціалізованих служб та партнерських організацій Київського міського центру соціальних служб для молоді / Упорядник К. С. Шендеровський. – К.: ДЦССМ, 2003. – 384 с.

24. Профілактика наркотизації: Збірник інформаційних, теоретичних, методичних матеріалів з проблем девіантної поведінки підлітків і молоді /Під ред. О. І. Пилипенко. - Випуск 1. - К.: Академпрес, 1994. - 126 с.

25. Профилактика наркомании в подростковой среде: Учеб. пособие / Под общ. ред. В.Н. Келасьева. – СПб.: Изд- во С.-Петербургского ун-та, 2001.- 56 с.

26. Профілактика СНІД / Збірник нормативних методичних матеріалів д.ія спеціалістів соціальних служб для молоді / О. І. Пилипенко, І.Д. Звєрєва. - К.: АЛД, 1996. - 56 с.

27. Робота з клієнтами соціальних служб / Під ред. З.Г. Зайцева - Житомир: «Екосфера», 1994. -117с.

28. Содержание и организация деятельности территориальных центров

социальной помощи семье и детям: Научн.-мет.пособие / Под ред. Е.И.Холостовой. – М., 1997.

29. Социальная реабилитация детей с ограниченными возможностями: психолого-педагогические аспекты. - М.: Социально-технологический институт, 2000.- 80 с.

30. Соціальна реабілітація неповнолітніх, які повернулись з мість позбавлення волі, у соціальних службах для молоді / Під ред. З.Г. Зайцева. -К.: А.Л.Д, 1995.-64 с.

31. Соціальна робота в теріторіальній громаді м. Києва: досвід 2004 року. Нариси практиків / Під ред. К. С. Шендеровського, І. Я. Ткач, К. В. Савченко. – К.: КМЦССМ, 2004. – 217 с.

32. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: Посібник для підвищення кваліфікації психологів центрів соціальних служб для молоді. / За ред. А.Я.Ходорчук. - К.: ДЦССМ, 2003. – 264 с

33. Соціальні служби – родині: розвиток нових підходів в Україні/ За ред. І.М. Григи – Київ., 2003. – 128 с.

34. Территориальные социальные службы: теория и практика функционирования. – М., 1995.

35. *Трубавіна І. М.* Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: навч. посіб. - К.: ДЦССМ, 2002. - 132 с.

36. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді (методичний посібник) / С. В. Толстоухова, О. О. Яременко, О. В. Вакуленко та ін. – К.: Державний центр соціальних служб для молоді, Державний ін-т проблем сім’ї та молоді, 2003. – 88 с.

37. *Фирсов М. В.* Теория социальной работы: Учебн. пособие для студ. высших. учебн. Заведений / М. В. Фирсов, Е. Г. Студенова. - М.: Гуманит. изд. цент ВЛАДОС. 2000.

38. Форми та методи роботи ЦССМ по профілактиці негативних явищ серед

дітей та молоді: З досвіду роботи центрів соціальних служб для молоді Тернопільської області. – Тернопіль, 2001. – 30 с.

39. *Холостова Е. И.* Пожилой человек в обществе / Е. И. Холостова. - М.: Социально-технологический институт, 1999. – 198 с.

40. *Шендеровський К. С.* Організація психологічної допомоги та соціального супроводу ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей працівниками денного центру «Наша родина» / К. С. Шендеровський, Б. С. Назаренко, О. М. Панфілова, Л. В. Булах, Б. П. Лазаренко. – Проблеми ВІЛ-інфекції, наркоманії та ІПСШ в Україні. – К., 2004. – С.33-37.

41. Школа социальных педагогов и социальных работников: социальная педагогика и социальная работа за рубежом / Авт. кол. Л.С.Волинець, Т.В.Говорун, І.В.Пєша та інші. – К.: УІСД, 2000. – 78 с.

Додаткова

42. *Амеронген Б. В.* Алкоголь та наркотики: Інформ. про вживання та зловживання / Б. В. Амеронген. - К.: Сфера, 2000.- 80 с.

43. Антиалкогольное воспитание в семье / Под ред. Д.В. Колесова. – М.: Педагогика, 1990. – 83 с.

44. *Баггали Р.* Методы оценки добровольного консультирования и тестирования на ВИЧ / Р. Багалли. – Женева, 2000. – 56 с.

45. *Богданов С.* Соціальний захист інвалідів: Український та Польський досвід / С. Богданов / Наук. ред. О. Палій. - К.: „Основи”, 2002. – 93 с.

46. *Бойко А. М.* Соціальна робота з клієнтами із залежністю від алкоголю та наркоманії: Метод. реком. з навчального курсу для магістеріуму / А. М. Бойко. - Ужгород: УжДУ, 2000. - 76 с.

47. Бойко А. М. Соціальна робота з клієнтами, ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД: Метод. реком. з навчального курсу для магістеріум / А. М. Бойко. - Ужгород: УжДУ, 2000. – 64 с.

48. Вам нужно знать о ВИЧ и СПИДе больше / Международная гуманитарная

медицинская организация “Врачи без границ”. – К., 2000. – 22 с.

49. ВІЛ – інфекція в Україні: Інформ. бюлетень – К.: Київський науково-дослідний інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В.Громашевського, 1999. - № 14. – 20 с.

50. «Дай руку вулиця!»: Збірка матеріалів на допомогу організаторам роботи за місцем проживання. – К., 2002. – 167 с.

51. *Джонсон В.* Как заставить наркомана или алкоголика лечиться / В. Джонсон. - М.: В.Секачев, 2000.- 128 с.

52. Діяльність громадських організацій по профілактиці ВІЛ/СНІДу серед жінок секс-бізнесу: За результатами проекту “Створення мережі неурядових організацій, які працюють із жінками секс-бізнесу в Україні” / О.Балакірєва, Л.Андрущак, М.Варбан та ін. – К.: УІСД, 2000. – 176 с.

53. Допомога жінкам, які потерпіли від торгівлі людьми: Інформ.-метод. посіб. для тренінгових занять в групі та індивідуальної самопідготовки спеціалістів соціальних служб молоді м. Києва – К.: Консорціум України, 2003. – 46 с.

54. *Дулинова Л. Т.* Детская безнадзорность: состояние и пути преодоления. / Л. Т. Дулинова. – М.: СТИ МГУС, 2000. – 47 с.

55. *Дулинова Л. Т.* Организация социальной реабилитации безнадзорных детей и подростков / Л. Т. Дулинова. - М.: СТИ МГУС, 2000. – 38 с.

56. *Думко Ф. К.* Підготовка курсантів до роботи з неблагополучними сім’ями / Ф. К. Думко. – О.: Астропринт, 2002. – 168 с.

57. Екстремальні ситуації в житті жінки: З досвіду роботи телефонних консультантів / За заг. ред. Л.О.Савчука. – Луцьк: ВОЦССМ, 2001. – 30 с.

58. Жіночі права: Крок за кроком: Практичний посібник з використання міжнародного закону про права людини і механізмів захисту прав жінок у

контексті прав людини / Пер. з англ. М.Корчинської, Л.Малинець. – К.: Основи, 1999. – 249 с.

59. *Кожина Г. М.* Соціальна дезадаптація підлітків-правопорушників / Г. М. Кожина // Український вісник психоневрології. - Том 4. - Випуск 4. - Х., 1996. - С. 106.

60. *Лысенко И.* Знакомьтесь: реабилитационно-технический центр // Соц. Обеспечение / И. Лысенко. – 1998. – № 9. – С.43-45.

61. Насилие в семье – как государству бороться с ним: Нынешний статус и необходимые улучшения. / Пер. с англ. Н. Кошманенко, С. Яринич. – К., 2002. – 158 с.

62. Попередження домашнього насильства і торгівля людьми: Підручник по проведенню тренінгів (робочий варіант) / Жіночий Консорціум України. – К., 2001. –313 с.

63. Права дітей з особливими потребами: Посібник-довідник нормативно-правових документів / За заг. ред. О.Копиленко.-– К.: РННЦ “ДІНІТ”, 2002. – 250 с.

64. Превентивне виховання: проблема ненасильства: Збірник наук. – практ. статей / За заг. ред. В.М. Оржеховської. – К.: Олди-плюс, 2000. – 132 с.

65. Проект “Діти вулиці” / Дитячий фонд Об’єднаних Націй. – К., 2002. – 42 с.

66. Прямуючи до партнерської сім'їа або «ні!” - насильству над жінками: Інформ. Бюлетень. - К., 2000. - №3. - 16 с.

67. Словарь по сексологии и сексопатологии (с пояснениями и приложениями) / Сост. Б. Зайдинер, В.Курчевенко. – Ростов н/Д.: “Феникс”, 1996. – 608 с.

68. Словарь справочник по социальной работе. / Под ред. Е.И.Холостовой.-

М.: Юрист, 2000. – 424 с.

69. Социальная работа по предупреждению торговли людьми и оказанию помощи потерпевшим / Е.Б.Левченко, И.Н. Трубавина, Т.О. Дорошок. - К.: Украинский ин-т социальных исследований, 2001.-182 с.

70. Социальная работа: Словарь-справочник / Под ред.В.И.Филоненко. - М.: “Контур”,1998.- 480 с.

71. Социальная реабилитация детей с ограниченными возможностями: медико-социальные аспекты. – М.: Социально-технологический институт, 2000.-80 с.

72. Соціальна підтримка дітей з обмеженими функціональними можливостями: Методичні рекомендації / Авт.-упор. О.В. Безпалько. –К., 2000.-84 с.

73. Соціальна робота з допризовою, призовою молоддю, військовослужбовцями, службовцями за призовом та юнаками, які звільнюються з лав Збройних сил України. – К.: УДЦССМ, 1999. – 44 с.

74. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник / Авт. кол. В.П. Андрущенко, В.П. Бех, В.А. Башкірєв. – К.: ДЦССМ, 2002. – 536 с.

75. Технології соціальної роботи з військовослужбовцями: Інформаційно-методичний збірник. - К.: ДЦССМ, 2003. – 335 с.

76. *Хассен С.* Освобождение от психологического насилия / С. Хасен. – СПб.: Секреты психологии, 2002. – 400 с.

77. Хто є хто на молодіжному ринку праці: Інформ. довідник. – К., 2000. – 66 с.

78. Энциклопедия социальной работы: В 3-х т. Т.1. - М.: Центр общечеловеческих ценностей, 1993. – 480 с.